

Les Maleses

Sant Fost de Campsentelles

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental

Lloc/Adreça: Turó de Les Maleses, entre Montcada i Reixac i Sant Fost de Campsentelles.

Emplaçament S'hi accedeix per la carretera local de Montcada i Reixac a Badalona (BV-5011). Al collet de Vallençana, entre els punts quilomètrics 4 i 5, surt el camí que passant per damunt de la pedrera condueix fins al poblat.

Coordenades:

Latitud: 41.493965167392

Longitud: 2.2243398254097

UTM Est (X): 435255

UTM Nord (Y): 4593885

Classificació

Número de fitxa 08209 - 7

Àmbit: Patrimoni immoble

Tipologia Jaciment arqueològic

Estil / època: Edats dels Metalls Ibèric

Segle V-II aC.

Autoria de l'element: Desconeguda

Estat de conservació Bo

Notes de conservació: S'han fet diverses intervencions, tant d'excavació com de restauració, amb el suport econòmic del Consorci del Parc de la Serralada de Marina, del Servei de Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya i els ajuntaments de Montcada i Reixac i Sant Fost de Campsentelles.

Protecció Legal

Tipus de protecció: BCIL

Observacions protecció: Aprovat el 08/10/24 en Ple municipal

Data aprovació: dt., 08/10/2024 - 12:00

Número inventari

Generalitat i altres

inventaris	CC.AA, núm. 3156
Accés	Difícil
Ús actual:	Científic/Lúdic/Cultural
Titularitat	Privada
Titular:	08208A016000610000OU
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa:	dl., 26/02/2024 - 12:00

Descripció

Poblat ibèric que es troba a tocar del cim del Pi Candeler, que actua de límit municipal entre els termes de Montcada i Reixac, Sant Fost de Campsentelles i Badalona, al Parc de la Serralada de Marina. El poblat s'estén al llarg del cim carenat d'un turó allargassat, a 462 m sobre el nivell del mar, en un indret de difícil accés, d'alta condensació vegetal i amb unes condicions estratègiques excepcionals, ja que té un amplíssim domini visual sobre el corredor del riu Besòs, les planes del Vallès i la costa del Maresme i del Barcelonès.

Des d'aquí s'albiren els vessants muntanyencs que hi ha entre els poblats del turó de Penjabocs i els del turó de Can Gallemí i Castellruf, a més d'altres vessants a l'est de les muntanyes que formen la Serralada de Marina. Aquesta situació permetia a les Maleses mantenir la visibilitat amb tots els poblats dels voltants, sense excepció, tant els de l'interior com els de la costa, com Puig Castellar i Mas Boscà.

La seva extensió és de 3.322,56 m². Els seus habitants pertanyien a la tribu dels laietans. La seva economia era agrària, ramadera i comerciaven amb fenicis grecs i cartaginesos. L'urbanisme de les Maleses segueix el patró tradicional d'un carrer central que divideix en dos el poblat: el vessant de Sant Fost de Campsentelles està orientat a l'est mentre que el vessant de Montcada i Reixac, està orientat a l'oest. Tant en un costat com en l'altre, les cases s'afilaren en bateries de construccions que aprofiten el mur de tancament per recolzar-s'hi i gaudir d'una bona resistència.

Entre els segles V i II aC, la casa ibèrica es presenta amb un aspecte molt homogeni arreu. La planta gairebé sempre és quadrangular, tal i com succeeix al turó de Les Maleses. Les cases a Les Maleses presenten tres, cinc o més habitacions amb una superfície de 50 m² aproximadament. A l'àrea excavada destaquen tres conjunts: la casa del moliner, la casa del ferrer, la casa de l'aigua i la casa d'una família prestigiosa del poblat.

Els seus orígens ens situen en un habitat pre-urbà anterior al segle IV aC. La planificació urbanística es duu a terme entre els segles IV i III aC. El seu abandonament es produeix abans de la segona guerra púnica (219 aC), però fins ara es desconeixen els motius que ho van provocar.

Història

El jaciment ha estat objecte de diverses campanyes d'excavació des de que l'any 1928 la Secció d'Arqueologia de l'Agrupació Excursionista de Badalona realitzà una primera intervenció. Posteriorment les tasques d'excavació van ser continuades per la Unió Excursionista de Catalunya de Gràcia. Els anys 1943-1948 i 1955-1956 intervenen en el jaciment J.M. Cuyás i més tard Font Cussó i J. Fàbregas. Les primeres excavacions posaren al descobert una muralla que, segons Cuyás, tenia 80 cm de gruix i envoltava pràcticament la totalitat del recinte i baixava pocs metres per ambdós vessants.

Durant els anys vuitanta, les campanyes d'excavació es dugueren a terme en la zona sud-est del jaciment i es documentaren una sèrie d'àmbits i un possible carrer. Dins de les habitacions es van documentar llars de foc i gran quantitat de materials ceràmics entre els que destaquen una important col·lecció de fusaioles i un fragment de "*tymateria*" amb forma de cap femení, així com produccions ibèriques i ceràmica grollera a mà, mentre que les importacions es troben minsament documentades. Durant els anys noranta del segle XX, es realitzaren diverses actuacions de consolidació i adequació del jaciment, per tal d'aturar el procés de degradació que patia i millorar les condicions d'exhibició.

Avui dia l'Associació d'Amics del Museu de Montcada i Reixac lidera el projecte d'investigació al Poblat de Les Maleses en coordinació amb el projecte pedagògic "Vivint l'arqueologia" de l'Institut Montserrat Miró, el suport econòmic i logístic del Parc de la Serralada de Marina (Diputació de Barcelona) i de l'Ajuntament de Montcada. Des de l'any 2000 es realitzen campanyes arqueològiques cada estiu per continuar avançant en el coneixement del poblament iber i els seus habitants, documentats fa 2300 anys, entre els segles IV-III aC. L'equip del projecte d'investigació està liderat per Mercedes Durán, Gemma Hidalgo i Jordi Chorén, acompanyats d'arqueòlegs, voluntaris i estudiants de l'Institut Montserrat Miró.

Bibliografia

ALQUÉZAR, S. (2013). El projecte del jaciment té una bona acollida al cicle de xerrades Tribuna d'Arqueologia. Dins *La Veu.cat El portal de notícies multimèdia*. 05/12/2013.

BAQUER, J.; MADUEÑO, A. (2003). *Estudi dels objectes de metall del poblat de Les Maleses de Montcada i Reixac*. Dins *Monte Catano. Revista del Museu Municipal de Montcada i Reixac*, núm. 6. Montcada i Reixac: 21-46.

CUYÀS i TOLOSA, Josep Maria (1976). *Història de Badalona*. Vol. II. Badalona.

DURAN, Mercedes (1982). Campaña de excavación 1980 en el poblado íbero del Pi Candeler en la sierra de Les Maleses. Dins *Puig Castellar, 3a època*, núm. 5. Santa Coloma de Gramenet, pp.186- 197.

DURAN, Mercedes; HUTINGFORD, E. i DIAZ, J. (1987). Montcada i Reixac i el seu entorn: guia històrico-artística.

DURÁN PENEDO, MERCEDES; HIDALGO DURAN, GEMMA. (2004). Memòria de la campanya d'excavació al jaciment ibèric de Les Maleses. Núm. Mem. 5033.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2007). "Campanya d'intervenció al Jaciment ibèric de les Maleses". Núm. Mem. 9639.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2008). El poblament protohistòric a la serralada de Marina. El jaciment ibèric de les Maleses. 9a fase. Memòria científica de l'excavació arqueològica al jaciment de Les Maleses. Núm. Mem. 9776.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2009). Memòria arqueològica de la intervenció al jaciment de Les Maleses (Montcada i Reixac, Sant Fost de Campsentelles).2009. Parc de Serralada de Marina - Diputació de Barcelona. Núm. Mem. 9777.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma(2009). Memòria de consolidació del jaciment ibèric de Les Maleses (Montcada i Reixac, Sant Fost de Campsentelles).Maig 2009. Museu municipal de Montcada i Reixac (Barcelona). Núm. Mem. 9778.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2010). Memòria de consolidació del jaciment ibèric de Les Maleses (Montcada i Reixac, Sant Fost de Campsentelles). Juliol 2010. Museu municipal de Montcada i Reixac (Barcelona). Núm. Mem. 9779.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2010). Memòria arqueològica de la intervenció al jaciment ibèric de Les Maleses (Montcada i Reixac - Sant Fost de Campsentelles). Campanya 2010. Núm. Mem. 10013 (2 vols.).

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2011). Memòria de consolidació del jaciment ibèric de Les Maleses (Montcada i Reixac - Sant Fost de Campsentelles). Novembre 2011. Núm. Mem. 10014.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2012). Memòria de consolidació del jaciment ibèric de Les Maleses (Montcada i Reixac - Sant Fost de Campsentelles). Núm. Mem. 10432.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2012). Memòria de la consolidació del jaciment ibèric de les Maleses. Núm. Mem. 10432.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2011). Memòria arqueològica de la intervenció al jaciment ibèric de les Maleses. (Montcada i Reixac - Sant Fost de Campsentelles). Campanya 2011. Núm. Mem. 10703.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2012). Memòria arqueològica de la intervenció al jaciment ibèric de Les Maleses (Montcada i Reixac - Sant Fost de Campsentelles). Campanya 2012. Núm. Mem. 10871 (2 vols.).

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2013). Memòria. Intervenció al jaciment Ibèric de les Maleses (Montcada i Reixac-Sant Fost de Campsentelles). Núm. Mem. 11380.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2014). Memòria de la intervenció arqueològica al jaciment ibèric de Les Maleses (Montcada i Reixac-Sant Fost de Campsentelles). Núm. Mem. 12450.

DURÁN PENEDO, Mercedes; HIDALGO DURAN, Gemma (2016). Intervenció de consolidació puntual i preservació de les estructures del jaciment ibèric de Les Maleses. Núm. Mem. 12738.

ZAPATA, Neus. (1998). Memòria de Conservació. Treballs de consolidació del Poblament Ibèric de Les Maleses. Mem. Núm. 3071.

Enllaços d'interès:

[Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya](#)

[Informació de l'Ajuntament de Montcada i Reixac](#)

[Parc de la Serralada de Marina](#)

